ประวัติวัดสร้อยทอง และประวัติหลวงพ่อเหลือ

สรณะ รัตนเสถียร เรียบเรียง

ที่ระลึกในงานสมโภช ๑๐๐ ปี หลวงพ่อเหลือ

วัดสร้อยทอง เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ประวัติวัดสร้อยทอง

และประวัติหลวงพ่อเหลือ

จัดพิมพ์เนื่องในวาระสมโภช ๑๐๐ ปี หลวงพ่อเหลือ

วัดสร้อยทอง พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร

หนังสือ:

ประวัติวัดสร้อยทองและประวัติหลวงพ่อเหลือ

จัดพิมพ์: เนื่องในวาระสมโภช ๑๐๐ ปี หลวงพ่อเหลือ

พิมพ์เมื่อ: ครั้งที่ ๑ : ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ จำนวนพิมพ์ ๓,๐๐๐ เล่ม
ครั้งที่ ๒ : สิงหาคม ๒๕๕๖ จำนวนพิมพ์ ๓,๐๐๐ เล่ม

ที่ปรึกษา: พระเทพปริยัตยาจารย์ พระเมธีปริยัตโยดม
พระครูพัฒนสุตาทร พระครูโกวิทสุตคุณ
พระครูอนุกูลปริยัติกิจ

คณะผู้จัดทำ: พระมหาแก้ว หาสปฺปญฺโญ พระครูปลัดประเสริฐ ภทฺทปญฺโญ
พระมหาวัลลภ วลฺลภปญฺโญ พระมหาประกาศิต อาจารปาลี
พระมหาสมพร ธมฺมธารี พระมหาสมจิตร สุทฺธาชีวี
พระมหาปัญญา วรกฺขรญฺญู

Artwork: Phrmamaha Chusak Saddhammalankaro

พิมพ์ที่: **บริษัท ธนาเพรส จำกัด**
เลขที่ 9 ซอยลาดพร้าว 64 แยก 14 แขวง/เขตวังทองหลาง กทม. 10310
โทร. 0-2530-4114 โทรสาร 0-2108-8951
Email : tanapress@gmail.com, tana@tanapress.com

คำปรารภ

หนังสือประวัติวัดสร้อยทอง-ประวัติหลวงพ่อเหลือเล่มนี้ จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในงานสมโภช ๑๐๐ ปี หลวงพ่อเหลือ เพื่อเป็นธรรมบรรณาการมอบให้ผู้มาร่วมงานและแจกจ่ายแก่ผู้มีความสนใจทั่วไป โดยมีเนื้อหาแบ่งเป็น ๒ ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ ๑ ว่าด้วยประวัติของวัดและเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปีนั้นๆ ตามหลักฐานที่พอสืบค้นได้ และจากคำบอกเล่าจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

ตอนที่ ๒ ว่าด้วยประวัติหลวงพ่อเหลือนับตั้งมูลเหตุการก่อสร้างและความศักดิ์สิทธิ์

ขออนุโมทนาคุณสรณะ รัตนเสถียร ที่ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากที่ต่างๆ แล้วนำมาเรียบเรียงจนกลายเป็นหนังสือเล่มนี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและบารมีหลวงพ่อเหลือ จงเป็นพลวปัจจัยให้ทุกท่านได้มีความสุขความเจริญ ประสบแต่สิ่งที่เป็นมิ่งมงคล เจริญด้วยลาภ ยศ สรรเสริญ และความสุขตลอดทิพาราตรีกาล เทอญ.

พระเทพปริยัตยาจารย์

เจ้าอาวาสวัดสร้อยทอง พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร

สารบัญ

เสสพุทฺธปฏิมาคาถา

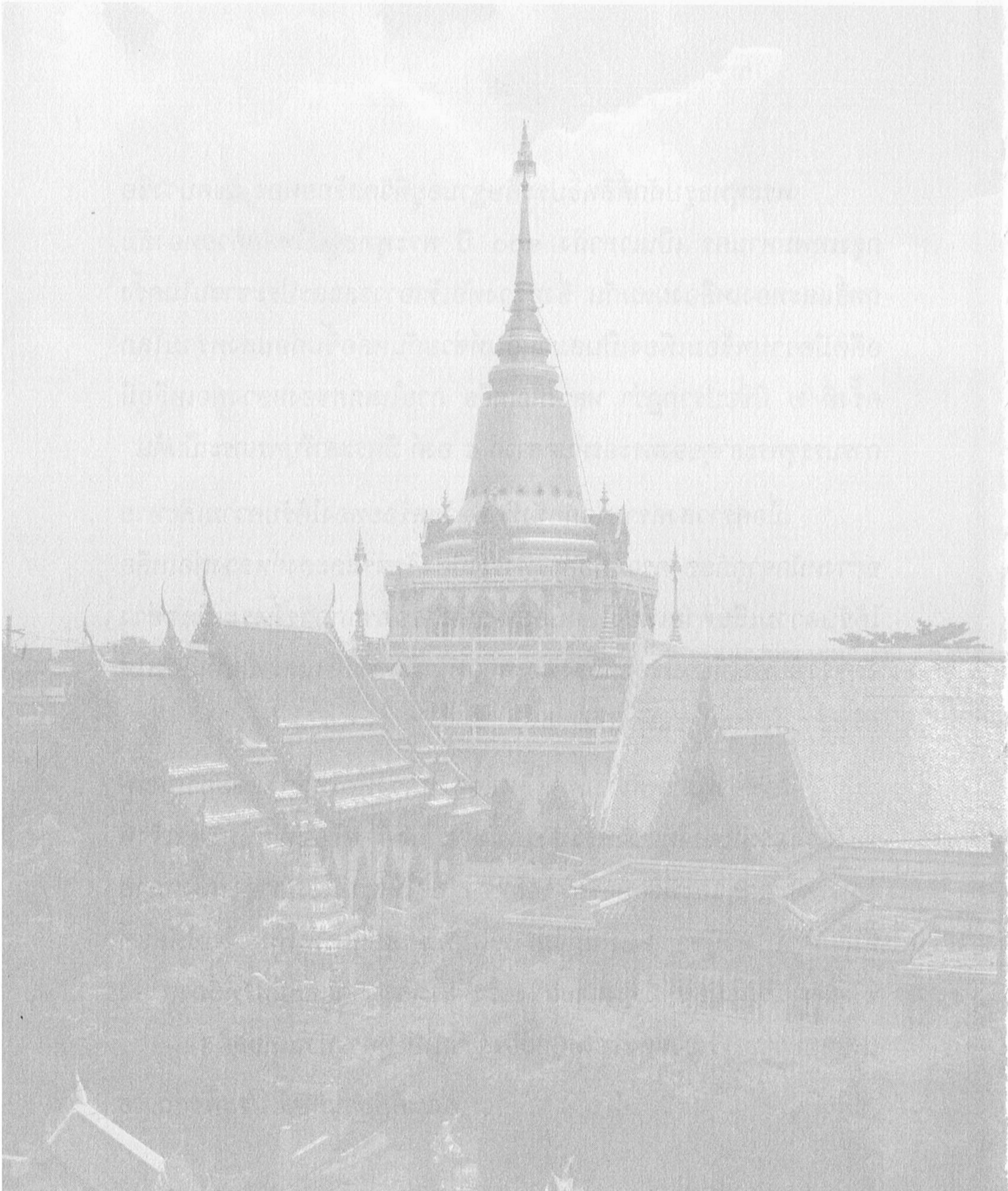
ปัฏฐยาวัตร ยา พุทฺธปฏิมา เสฏฺฐา สาธูหิ ปูชิตา สทา
กมฺพุคีเวยฺยการาเม สตวสฺสํ ปติฏฺฐติ
สา วิสุทฺธา มหจฺเฉรา กํสรีติมยา สุภา
โปราเณหิ มนุสฺเสหิ พุทฺธปูชาย มาปิตา
เสสพุทฺธปฏิมาติ ทานิ ปากฏนามกา
สารีปุตฺตาทิเถรานํ อคฺคธาตุ มหคฺฆิกา
เตหิ ปกฺขิปิตา ตสฺสา สิรนฺเตเยว สพฺพโส
กมฺพุคีเวยฺยการาโม เสนาสนาภิปุณฺณโก
ทุติยโลกสงฺคาม- การณมฺหา วินสฺสติ
ยุทฺธภูมิภเยเนว วินาสํ กญฺจิ คจฺฉติ
ตปฺปจฺจยา หิ สพฺพตฺถ เอวํ ปากฏนามกา
นิพทฺธํ สพฺพสาธูหิ สมฺมานิตา สุปูชิตา
ตสฺสาเยวานุภาเวน อรหาธาตุเตชสา
อิมสฺมิญฺจ วิหารสฺมึ วุตฺถเทวานมิทฺธิยา
สทฺธิกา สาธโว สพฺเพ ตํ ปูชิตุํ สมาคตา
อโรคา โหนฺตุ นิทฺทุกฺขา นิสฺโสกา อกุโตภยา
สุขิตา จ พลปฺปตฺตา มหาโภคา มหทฺธนา
อิทฺธึ ปปฺโปนฺตุ เวปุลฺลํ วิรุฬฺหึ จุตฺตรึ สทาติ ฯ

พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประดิษฐานอยู่ที่วัดสร้อยทอง เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร เป็นเวลาถึง ๑๐๐ ปี พระพุทธรูปนี้หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์และทองเหลืองผสมกัน ซึ่งหลวงพ่อเจ้าอาวาสและประชาชนในครั้งอดีตมีความพร้อมเพียงเป็นสมานฉันท์ช่วยกันหล่อขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีชื่อปรากฏว่า **หลวงพ่อเหลือ** ภายในเกศของหลวงพ่อเหลือมีการบรรจุพระธาตุของพระอรหันตสาวก ๕ องค์ มีพระสารีบุตรเถระเป็นต้น

เมื่อคราวสงครามโลกครั้งที่ ๒ วัดสร้อยทองได้รับความเสียหายอย่างหนักจากภัยสงครามคือการทิ้งระเบิด วิหารและองค์หลวงพ่อเหลือได้รับความเสียหายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น รอดจากการทิ้งระเบิดอย่างอัศจรรย์ ทำให้นามของหลวงพ่อเหลือเป็นที่กล่าวถึงและเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนทั่วไปยิ่งขึ้น

ด้วยอานุภาพความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อเหลือ และอานุภาพของพระอรหันตธาตุของพระสาวกทั้ง ๕ องค์ พร้อมทั้งเทพยดาเจ้าที่รักษาพระธาตุและที่รักษาวัดสร้อยทอง ขอให้ญาติโยมสาธุชนทั้งหลายที่มากราบไหว้บูชา จงเป็นผู้ไม่มีโรค หมดทุกข์หมดโศก ไม่มีภัยแต่ที่ไหนๆ มีความสุข มีร่างกายแข็งแร็ง มีโภคะมากและมีทรัพย์มาก จงประสบความเจริญงอกงามไพบูลย์ยิ่งๆ ขึ้นไป ทุกๆ ท่านเทอญ ฯ

คณะศิษยานุศิษย์ ประพันธ์ถวาย

ประวัติวัดสร้อยทอง[1]

วัดสร้อยทองเป็นวัดเก่ามีมานาน เดิมเป็นวัดเล็กๆ ประจำถิ่น มีมาก่อนสมัยรัตนโกสินทร์ ไม่สามารถยืนยันได้ว่าสร้างมาแต่เมื่อใด สันนิษฐานว่าเดิมชื่อ "**วัดซ่อนทอง**" ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณปากคลองบางซ่อน มีเลขทะเบียนปกครองที่ ๑๓๑๘ ถนนประชาราษฎร์สาย ๑ แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ ๑๐๘๐๐

พื้นที่ทั้งหมดในปัจจุบัน มีจำนวน ๑๕ ไร่ ๓ งาน ๓๘ ตารางวา

อาณาเขตของวัด

ทิศเหนือ ติดกับถนนประชาราษฎร์ สาย ๑

ทิศใต้ ติดกับคลองบางซ่อน

1 ฉบับตรวจชำระครั้งที่ ๒ พ.ศ.๒๕๔๕ โดย สรณะ รัตนเสถียร

ทิศตะวันออก ติดกับพื้นที่ของกระทรวงกลาโหม

ทิศตะวันตก ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา

วัดสร้อยทองมีพื้นที่เป็นลักษณะสี่เหลี่ยม มีความยาวติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยาประมาณ ๘๐ เมตร

ศาสนสถานวัดต่างๆ บริเวณใกล้เคียง

ทิศเหนือ วัดประชาศรัทธาธรรม (วัดเสาหิน), วัดปากน้ำนนทบุรี, วัดพลับพลา นนทบุรี, วัดเขมาภิรตาราม (วัดเขมา) นนทบุรี

ทิศใต้ วัดอนัมนิกายาราม (วัดญวนบางโพ), วัดบางโพโอมาวาส

ทิศตะวันออก สุดคลองบางซ่อน วัดเวฬุวันธรรมาวาส (วัดเชิงหวาย)

ทิศตะวันตก ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำ คือวัดวิมุตยาราม (วัดละมุด)

ตำบล ชื่อวัด และสถานที่ใกล้เคียง

ในหนังสือนิราศพระบาทของท่านสุนทรภู่ เขียนเมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๐ และหนังสือนิราศเจ้าฟ้า เขียนเมื่อ พ.ศ.๒๓๓๕ ได้พรรณนาถึงชื่อตำบล ชุมชน และคลองต่างๆ ที่ท่านได้เดินทางผ่านตามลำน้ำเจ้าพระยา กล่าวถึงคลองบางพลัด คลองบางซื่อ หมู่บ้านญวน คลองบางโพ คลองบางซ่อนคลองบางเขน ฯลฯ สถานที่เหล่านี้ ตั้งอยู่บนบริเวณใกล้เคียงกับวัดสร้อยทองและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและกัน

"ถึงบางพลัดยิ่งอนัตอนาถจิต นิ่งพินิจนึกน่าน้ำตาไหล" ฯลฯ

"ถึงบางซื่อชื่อบางนี้สุจริต เหมือนซื่อจิตที่พี่ตามจำนงสมร" ฯลฯ

"ถึงบางซ่อนเหมือนเขาซ่อนสมรพี่ ซ่อนไว้นี้ดอกกระมังเห็นกว้างขวาง" ฯลฯ

"จาก... นิราศพระบาท"

"ถึงบางโพธิ์โอ้พระศรีมหาโพธิ์ ร่มนิโครธรุกขมูลให้พูนผล"

"ถึงบ้านญวนล้วนแต่โรงแลสะพรั่ง มีข้องขังกุ้งปลาไว้ค้าขาย"

"จาก... นิราศพระบาท"

สถานที่ต่างๆ ที่ท่านสุนทรภู่ได้กล่าวถึงว่า มีประชาชนอาศัยอยู่นานแล้ว และได้ตั้งบ้านเรือนบริเวณปากคลองและริมแม่น้ำเจ้าพระยา

อีกทั้งบริเวณปากคลองต่างๆ จะมีวัดวาอารามต่างๆ ตั้งอยู่ ชื่อวัดเหล่านั้น จะเรียกขานตามชื่อคลอง หรือชื่อตำบล เช่น

คลองบางพลัด มีวัดบางพลัดใน (วัดอาวุธวิกสิตาราม)
คลองบางซื่อ มีวัดแก้วฟ้าจุฬามณี
คลองบางโพ มีวัดบางโพโอมาวาส
คลองบางซ่อน มีวัดสร้อยทอง

ความเป็นมาของบ้านญวนบางโพบริเวณเหนือวัดบางโพขึ้นมาจนถึงคลองบางซ่อน บริเวณพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่อยู่ของชาวญวนอพยพ ที่มีมาตั้งแต่ต้นรัชกาลที่ ๑ และรัชกาลที่ ๓ เรียกว่า "บ้านญวนบางโพ" และมีวัดญวนบางโพซึ่งในหลวงรัชกาลที่ ๑ โปรดอนุญาตให้สร้างขึ้นเพื่อให้ชาวญวนได้ทำบุญตามประเพณี ปัจจุบัน คือ "วัดอนัมนิกายาราม" พื้นที่ดังกล่าวเป็นบริเวณที่อยู่ใกล้เคียงวัดสร้อยทองมากที่สุด

จากบันทึกประวัติศาสตร์ช่วงนี้ สามารถทราบได้ว่า "วัดสร้อยทอง" มีมาก่อน "บ้านญวนบางโพ" เนื่องจากในปี พ.ศ.๒๓๓๑ ในหลวงรัชกาลที่ ๑ ได้โปรดให้ย้ายชาวญวนอพยพที่มาพร้อมกับองเชียงสือ ให้มาอยู่ที่บางโพบริเวณด้านทิศใต้ของคลองบางซ่อน เพื่อป้องกันการหลบหนี เนื่องจากพื้นที่ของวัด มีบริเวณติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยา มีความยาวประมาณเกือบ ๑๐๐ เมตร และชาวญวนบางโพก็มีเรื่องราวบันทึก

เหตุการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับวัดญวนบางโพมากมายในหอจดหมายเหตุ ส่วนมากเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันกับวัดญวนบางโพ เรื่องราวต่างๆ เป็นเรื่องร้องเรียนวิวาทกันเป็นส่วนมาก เพราะพื้นเพชาวญวนเหล่านี้ เคยเป็นทหารมาก่อน

ท่านสุนทรภู่ ได้กล่าวถึงสถานที่แห่งหนึ่ง อยู่ถัดต่อจากคลองบางซ่อน มาทางเหนือคือคลองบางเขน ซึ่งอยู่ไปทางเหนือของวัดสร้อยทอง ดังนี้

"โอ้บางเขนเวรสร้างไว้ปางใด จึงเข็ญใจจนไม่มีที่จะรัก"

คลองบางเขน เป็นคลองเก่าแก่มีมานาน ในอดีตมีเรือนแพจำนวนมาก จอดลอยอยู่ตรงบริเวณปากคลองบางเขน มีตลาดน้ำเป็นที่พบปะค้าขายของประชาชนและบริเวณดังกล่าวมีวัดปากน้ำนนทบุรีตั้งอยู่

เรือนแพปากคลองบางเขนนี้ เป็นบ้านเกิดของจอมพล ป.พิบูล-สงคราม อดีตนายกรัฐมนตรี ถัดจากวัดปากน้ำ คือวัดพลับพลานนทบุรีและวัดเขมาภิรตาราม บริเวณนี้ในอดีตเรียกว่า "ตลาดแก้วฝั่งตะวันออก" มีสถานที่แห่งหนึ่งที่ท่านสุนทรภู่กล่าวถึงคือ "วัดโบสถ์ตลาดแก้ว" ปัจจุบันคือ วัดพลับพลา นนทบุรี

เหตุที่วัดสร้อยทองเดิมชื่อวัดซ่อนทอง

คลองบางเขน, วัดเขมา, วัดเสาหิน, ชื่อและสถานที่เหล่านี้มีประวัติความเป็นมาสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกลายเป็นตำนานปากเปล่าเล่าสืบกัน

"ในบริเวณวัดสร้อยทอง มีทองฝังอยู่"

ความเชื่อดังกล่าวเป็นผลมาจากตำนานเรื่องราวของท้าวอู่ทองเป็นหัวหน้าอพยพหนีภัยสงครามมาจากทางด้านทิศตะวันออกได้นำทองคำจำนวนมากมาด้วย เพื่อเดินทางมาสู่แม่น้ำเจ้าพระยา โดยเดินทางมาทางลำคลอง ทองคำเหล่านั้นบรรทุกใส่เรือชะล่าหลายลำเรือ การเดินทางมาทางลำคลองนั้น แต่ก่อนนี้ช่วงเวลาน้ำลง คลองต่างๆ ในบริเวณนี้น้ำในลำคลองจะลดน้อยลงจนติดก้นคลอง เรียกว่า "น้ำแห้งจนขอดคลอง" การเดินทางในลักษณะเช่นนี้ ด้วยความรีบในการเดินทาง จึงต้องใช้วิธีเข็นเรือเหล่านั้นมา คลองดังกล่าวเรียกว่า "**คลองบางเข็น**" ต่อมาเป็น คลองบางเขน

คลองบางเขน คือเส้นทางที่ท้าวอู่ทองและบริวารช่วยกันดันและเข็นเรือบรรทุกทองคำเพื่อมาสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ต่อมามีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้น จึงได้นำทองคำจำนวนมากมาฝังไว้บริเวณที่ตั้งของวัด

สร้อยทองในปัจจุบัน ซึ่งอยู่ห่างจากคลองบางเขนประมาณ ๕๐๐ เมตร มาทางใต้

และบริเวณใกล้ปากคลองบางเข็น ท้าวอู่ทองได้สร้างขึ้นมาวัดหนึ่งเรียกว่า "วัดเข็นมา" ต่อมากลายเป็น "วัดเขมา" เมื่อภายหลังได้มีพระมหากษัตริย์ไทย ในราชวงศ์จักรีมาบูรณะวัด จึงได้เปลี่ยนชื่อวัดว่า "วัดเขมาภิรตาราม"

ในบริเวณใกล้เคียงคลองบางเขนมาทางใต้ก่อนถึงวัดสร้อยทอง มีสถานที่แห่งหนึ่ง มีเสาหินใหญ่ ๒ ต้นปรากฏอยู่ พร้อมกับรูปเทพารักษ์ "ท้าวอู่ทอง" ๑ องค์ ต่อมาบริเวณดังกล่าวได้มีการสร้างวัด เรียกว่า "วัดเสาหิน" ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น "วัดประชาศรัทธาธรรม" ปัจจุบันเสาหินใหญ่และรูปเทพารักษ์ท้าวอู่ทองยังมีปรากฏให้เห็นอยู่ที่วัดนั้น

ความเป็นมาของคลองบางเขน, วัดเขมา, วัดเสาหิน, กลายเป็นตำนานของวัดสร้อยทอง ทำให้เกิดความเชื่อและสันนิษฐานกันว่า "วัดสร้อยทอง" เดิมชื่อ "วัดซ่อนทอง"

เรื่องราวเช่นนี้ เดิมมีความเข้าใจว่าเป็นเรื่องมีสาระน้อย แต่มาภายหลังความเข้าใจเช่นนี้เป็นการดูหมิ่นเรื่องของคนโบราณที่มีการบันทึกเรื่องต่างๆ โดยการเล่าปากเปล่าให้ลูกหลานฟังสืบกันมา เพราะภายหลังได้พบบันทึกของประวัติศาสตร์สมัยอยุธยาจึงทราบว่า

ในปี พ.ศ. ๒๑๗๘ พระเจ้าปราสาททองทรงโปรดให้ขุดคลองลัดแม่น้ำเจ้าพระยาทางเมืองนนท์โดยเริ่มต้นที่ตอนใต้วัดท้ายเหมือง ไปทะลุที่วัดเขมา ซึ่งแต่เดิมแม่น้ำเจ้าพระยาไหลวกอ้อมมาทางอำเภอบางใหญ่ (ปัจจุบันคือคลองอ้อม) แล้ววกเข้าคลองบางกรวยด้านข้างวัดชลอมาออกที่หน้าวัดเขมา (ปากคลองบางกรวย อยู่ตรงข้ามวัดเขมาและเยื้องกับปากคลองบางเขน) ทำให้กระแสน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาเปลี่ยนทางเดินของน้ำไหลเข้าคลองลัดที่ขุดขึ้นและขยายกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาใหม่ ดังปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้

เพื่อให้เห็นภาพชัดขึ้น กล่าวได้ว่า แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงหอนาฬิกาจังหวัดนนทบุรีจนถึงวัดเขมาภิรตาราม เดิมเป็นแผ่นดินมิใช่แม่น้ำดังเช่นในปัจจุบัน

ฉะนั้น เส้นทางการเดินทางของท้าวอู่ทอง จากตะวันออกมาสู่แม่น้ำเจ้าพระยา จึงต้องมาทางคลองบางเขน ดังกล่าวแล้ว

สภาพวัฒนธรรมประเพณี สังคมและเศรษฐกิจรอบวัดสร้อยทองในอดีต

วัดสร้อยทองในอดีต เป็นศูนย์กลางของประชาชนในตำบลบางซ่อนทั้งหมด เนื่องด้วยการเดินทางไปมาหาสู่กัน เดิมใช้คลองบางซ่อนและแม่น้ำ

คลองบางซ่อน สามารถใช้เดินทางเชื่อมโยงทะลุถึงคลองทุ่ง, คลองบางเขน, คลองยายท้าว, คลองบางโพขวาง, คลองกระดาษ และคลองส้มป่อย

ตลอดคลองบางซ่อน เต็มไปด้วยสวนผลไม้มีประชาชนอาศัยอยู่กันหนาแน่นบริเวณปากคลอง โดยมีทั้งคนไทยในพื้นที่และคนญวนอพยพ

ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณธัญญาหารทำให้เกิดประเพณีเทศกาลถวายผลไม้แด่พระสงฆ์ที่วัดสร้อยทองทุกปี เรียกว่า "สลากภัตผลไม้"

คลองบางซ่อน เป็นแหล่งทำสมุดไทยดำและสมุดไทยขาวจากต้นข่อยโดยชาวบ้านบริเวณต้นคลองจะทำสมุดไทยดำและปลายคลองทำสมุดไทยขาว

ทุกเช้ามืด จะได้ยินเสียงชาวบ้านทุกหลังคาเรือน ทุบต้นข่อยกัน

ตลอดคลองบางซ่อนทำให้เกิดประเพณีท้องถิ่น คือ "ประเพณีลงแขกทุบข่อย" จากนั้นจะมีพ่อค้าจากเสาชิงช้ามารับซื้อไปขายอีกทอดหนึ่ง

ปัจจุบันยังปรากฏหลักฐานการทำสมุดไทยจากต้นข่อยอยู่ที่คลองบางโพขวางและคลองกระดาษ (ปัจจุบันคือซอยไสวสุวรรณ หรือซอยประชาราษฎร์ ๒๘)

ทางด้านทิศตะวันออกของวัดสร้อยทองมีครอบครัวใหญ่หลายตระกูลอาศัยอยู่เกือบทั้งหมดเป็นเครือญาติ แต่เดิมไม่มีการใช้นามสกุล มาภายหลังมีการเวนคืนที่ดินทั้งต้องประสบภัยของสงคราม ความเป็นชุมชนใหญ่หลายตระกูลต้องเคลื่อนย้ายและสลายแยกย้ายกันไป ในปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความครอบครองของกระทรวงกลาโหม

ทางด้านทิศเหนือของวัดสร้อยทองพื้นที่ของวัดมีเขตติดต่อไปจนถึงบริเวณสถานที่ก่อสร้างสะพานพระรามหก (สะพานรถไฟข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา) มีปรากฏหลักฐานในพระราชกฤษฎีกาเวนคืนที่ดินว่าวัดสร้อยทองถูกเวนคืนที่ดินจำนวน ๘๖ ตารางวา

สะพานพระรามหก สร้างขึ้นในปลายรัชกาลที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๖๓-๒๔๖๘) เปิดใช้เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๙ ต่อมาในวันที่ ๒ มกราคม ๒๔๘๘ ถูกระเบิดทำลายสิ้น ภายหลังสงครามสิ้นสุดลงได้ทำการซ่อมและสร้างใหม่ ได้เปิดใช้เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

แต่เดิมยังไม่มีการตัดถนนผ่านวัดสร้อยทอง และตำบลใกล้เคียง การเดินทางไปมาหาสู่กันจะใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทางโดยจะไปขึ้นรถรางที่ท่าเขียวไข่กา บางกระบือ (บริเวณโรงเรียนราชินีบน)

ทุกเช้ามืดจนถึงเวลาสาย ชาวบ้านตลอดคลองบางซ่อนและชาวญวนในหมู่บ้านญวน จะพายเรือนำสินค้าไปซื้อขายแลกเปลี่ยนกันที่ปากคลองบางเขน ที่นั่นจะมีตลาดน้ำเป็นที่พบปะของประชาชนจากทั่วทิศในบริเวณใกล้เคียง

ในสมัยก่อนการอพยพเคลื่อนย้ายของผู้คนไปมาหาสู่กันในตำบลบางซ่อนและใกล้เคียงจะอยู่เฉพาะชาวนนทบุรี ปทุมธานี อยุธยา สุพรรณบุรี และพระนคร รวมทั้งชาวญวนบางโพก็มีการติดต่อกับชาวญวนในถิ่นอื่นเช่นกัน โดยเฉพาะชาวญวนจังหวัดกาญจนบุรี

ด้วยความใกล้ชิดของคนไทยในคลองบางซ่อน กับชาวญวนในบ้านญวนมานานนับร้อยปีทำให้มีการผสมผสานกลมกลืนทางประเพณีวัฒนธรรม กลายเป็นครอบครัวเดียวกันสืบสานลูกหลานจนถึงทุกวันนี้

แม้ว่าชาวญวนในบ้านญวนบางโพจะหมดไป แต่ความเป็นชาวญวนยังคงมีให้เห็นโดยเฉพาะศาสนสถานคือ "วัดญวนบางโพ หรือวัดอนัมนิกายาราม" และศาลเจ้าพ่อต้นไทรในบ้านญวน (ปัจจุบันคือชุมชนวัดสร้อยทองซึ่งแต่เดิมเรียกว่าชุมชนหมู่บ้านไทรงาม ริมคลองบางซ่อน)

การอพยพของคนจีนมาทำธุรกิจไม้ในคลองบางซ่อนและใกล้เคียง

แต่เดิมการล่องไม้ซุงเข้าไปถึงบริเวณคลองที่วัดสระเกศ กรุงเทพฯ เพราะที่นั่นเป็นแหล่งแปรรูปไม้ต่าง ๆ เมื่อมีการห้ามนำไม้ซุงเข้าไปในกรุงเทพฯ กลุ่มธุรกิจคนจีนทำไม้ได้แสวงหาทำเลแห่งใหม่ ในขณะนั้นได้มีการตัดถนนเข้ามาในตำบลบางซ่อนและใกล้เคียง อีกทั้งบริเวณดังกล่าวอยู่ใกล้ริมแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นทำเลที่เหมาะสมยิ่ง

กลุ่มธุรกิจคนจีน ได้ติดต่อเช่าที่วัดญวนบางโพ (วัดอนัมนิกายาราม) และได้มีการตั้งโรงเลื่อยหลายแห่งที่วัดญวนบางโพ และคลองบางไผ่ คลองบางซ่อน

ดังนั้น สองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณวัดสร้อยทอง วัดบางโพ และวัดละมุด (วัดวิมุตยาราม) จึงเต็มไปด้วยแพซุงจำนวนมากมาย เพื่อรอนำไม้ซุงเข้าโรงเลื่อยทางคลองบางซ่อน คลองบางโพเป็นจำนวนมาก

วัดสร้อยทองในช่วงเวลาหนึ่ง ได้มีการขอเช่าที่วัดเป็นที่นำไม้ซุงมาลง และมีการนำเศษไม้สักที่เหลือจากการแปรรูปมาทิ้งไว้เพื่อขายให้กับชาวแม่กลองและใกล้เคียงซึ่งนำเรือบรรทุกฟืนมาจอดบรรทุกฟืนไปขายต่ออีกทอดหนึ่ง

วัดสร้อยทองในบริเวณนี้ เต็มไปด้วยกองไม้ซุง และกองเศษไม้สักมากมาย แต่ต่อมาภาพเหล่านั้นได้หายไป เพราะไม้สักเริ่มหมดไปจากป่าเมืองไทย ทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงเพราะเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดบทบาทของสังคมมาแทนที่คุณธรรมที่แต่เดิมมีบทบาทในการกำหนดสังคม

ด้วยเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมและสังคม ทำให้มีการอพยพเคลื่อนย้ายของคนจีนโดยเฉพาะคนจีนไหหลำซึ่งมีความชำนาญในการทำไม้มาอยู่ที่คลองบางซ่อน, คลองบางโพ ปัจจุบันคือซอยประชานฤมิตร (หน้าวัดบางโพ) และซอยไสวสุวรรณเป็นจำนวนมาก กลายเป็นแหล่งตลาดไม้แหล่งใหญ่ ปัจจุบันไม่มีแพซุงริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาด้านวัดสร้อยทองให้เห็นแล้ว

วัดสร้อยทองก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒

จากเอกสารที่ถูกเก็บรักษาไว้ที่หอจดหมายแห่งชาติ ท่าวาสุกรีได้บันทึกว่า ในปี ร.ศ. ๑๒๒ (พ.ศ.๒๔๔๕) และปี ร.ศ. ๑๒๔ (พ.ศ.๒๔๔๗) กล่าวถึงรายงานการบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ของวัดสร้อยทอง มีคหบดีและประชาชนชาวไทย ชาวญวน เป็นกำลังสำคัญในการบูรณะ

ช่วงเวลาดังกล่าว หลวงปู่เบี้ยว เป็นเจ้าอาวาสวัดสร้อยทอง

โดยมีหลวงนิกรมบริรักษ์ (เจิม) เป็นมรรคนายก (ท่านผู้นี้เป็นต้นตระกูลกาญจนินทุ)มีบ้านเรือนอยู่ในคลองบางซ่อน บุตรชายของท่านเป็นอดีตอธิบดีกรมศิลปากร คือ พ.อ.หลวงรณสิทธิพิชัย (เจือ กาญจนินทุ)

สภาพของวัดสร้อยทองในอดีตมีความพร้อมในทุกด้าน ศาสนวัตถุก่อเกิดขึ้นมากมายมีหมู่กุฎิสงฆ์ หอสวดมนต์ หอระฆัง หอกลอง ศาลาท่าน้ำ เจดีย์ใหญ่ และมณฑปพระพุทธบาท

หลวงปู่เบี้ยว ท่านเป็นเจ้าอาวาส เป็นเจ้าคณะหมวดคลองบางซ่อนขึ้นอยู่กับการปกครองของพระราชเมธี (ขาว เขมโก) วัดสามพระยา ซึ่งเป็นเจ้าคณะแขวงพระนครบน

ลำดับเหตุการณ์ในอดีต

พ.ศ.๒๔๔๔ แต่งตั้งนายเจิม สารวัด เป็นมรรคนายก ต่อมาได้รับยศเป็นหลวงนิกรมบริรักษ์

พ.ศ.๒๔๔๕-๒๔๔๗ บูรณปฏิสังขรณ์วัดสร้อยทองครั้งใหญ่ ใช้งบประมาณในขณะนั้นเป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท

พ.ศ.๒๔๕๐ ขยายโรงเรียน "สมาคมพิทยาการ" ที่ตั้งขึ้นในวัดสร้อยทอง

พ.ศ.๒๔๕๔-๒๔๕๕ สร้างพระประธานในโบสถ์ขึ้นใหม่ โดยหล่อเททองพร้อมกับพระพุทธรูปปางป่าเลไลย์ และองค์หลวงพ่อเหลือ

พ.ศ.๒๔๕๖ หลวงนิกรมบริรักษ์ลาออกจากตำแหน่งมรรคนายกเพราะย้ายไปรับราชการที่อื่น

- มีการเวนคืนที่ธรณีสงฆ์วัดสร้อยทอง เพื่อสร้างสะพานพระรามหก

พ.ศ. ๒๔๕๘ นายกลิ่นเป็นมรรคนายก

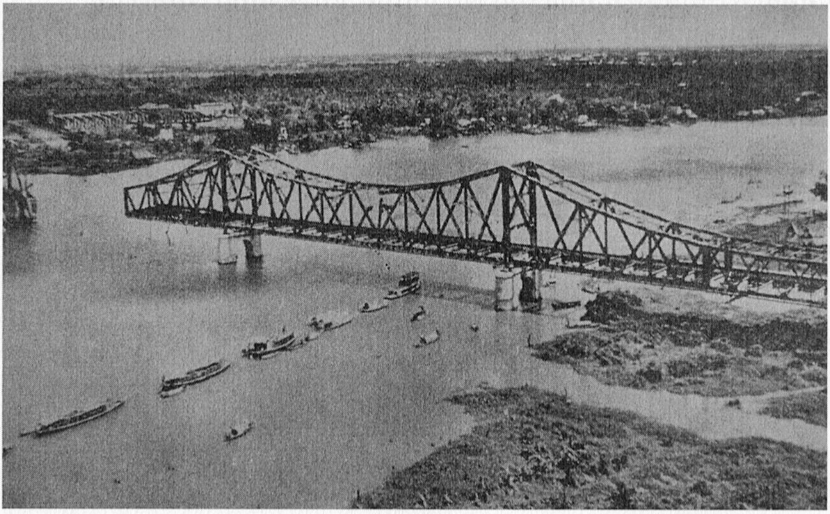
พ.ศ. ๒๔๖๘ หลวงปู่เบี้ยว มรณภาพ

พ.ศ. ๒๔๖๘-๒๔๗๒ พระมหาละเอียด ธมฺมปาโล รักษาการเจ้าอาวาส

พ.ศ. ๒๔๗๒ หลวงพ่อรวย สุวณฺโณ เป็นเจ้าอาวาสวัดสร้อยทอง

พ.ศ. ๒๔๘๕ เกิดน้ำท่วมใหญ่เป็นเวลาแรมเดือน

พ.ศ. ๒๔๘๘ วันที่ ๒ มกราคม สะพานพระรามหกถูกทิ้งระเบิดขาดสะบั้นลงโดยฝ่ายสัมพันธมิตร (อเมริกาและอังกฤษ) มีลูกระเบิดจำนวน ๑๔ ลูก ตกใส่บริเวณวัดสร้อยทอง ได้รับความเสียหายยับเยิน มีสิ่งที่เหลือรอดพ้นจากระเบิดคือ พระพุทธรูปหลวงพ่อเหลือ หอระฆังและเจดีย์ริมคลองบางซ่อน ก่อนที่จะมีการทิ้งระเบิดได้มีการอพยพหนีภัยของชาวบ้านและพระภิกษุไปในที่ต่างๆ กัน โดยพระภิกษุวัดสร้อยทองไปอยู่ที่วัดบ้านกั่ว ปทุมธานี

วัดสร้อยทองภายหลังสงครามเป็นที่ต้องการของนักธุรกิจ

ผลจากสงครามทำให้วัดสร้อยทองได้รับความเสียหายยับเยินมีสภาพเป็นวัดร้าง ในขณะนั้นมีพระภิกษุสงฆ์เหลืออยู่ ๓ รูป คือ

หลวงพ่อรวย สุวณฺโณ

หลวงตาเปรื่อง กตฺตสาโร

พระอาจารย์แพ อาภาคโม

พระภิกษุทั้งหมดต้องไปอาศัยพักที่วัดบางโพโอมาวาส ต่อมาได้มีการตั้งคณะกรรมการฟื้นฟูวัดขึ้นโดยเร่งด่วน ประกอบด้วย

นายทองคำ อาจลกะ

พ.ท. พระประชาฤทธิฤาชัย

นายชื้น คิสธรรม

นายชิต คงวัฒนา

นายหวน สรรพานิช

แต่ด้วยวัดสร้อยทองอยู่ในทำเลที่เหมาะสมเป็นสถานที่เก็บสินค้าเพราะมีพื้นที่หน้ากว้างติดแม่น้ำเจ้าพระยาประมาณเกือบร้อยเมตร ด้านทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ซึ่งมีการตัดถนนผ่านวัดสร้อยทองแล้ว จึงมีความพยายามอย่างยิ่งที่ต้องการพื้นที่วัดสร้อยทอง จึงได้มีการติดต่อผ่าน

บุคคลที่น่าเชื่อถือ อ้างว่าจะมีการยุบวัดสร้อยทอง เพราะทางการเห็นว่าวัดเสียหายมาก ไม่สามารถฟื้นฟูได้ จึงให้หลวงพ่อรวย เจ้าอาวาส ลงนามในหนังสือรับเงินจำนวน ๑๘๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนแปดหมื่นบาท) เป็นค่าแลกเปลี่ยนที่วัด

ในขณะนั้น การติดต่อสื่อสารไม่สะดวกรวดเร็วเช่นทุกวันนี้ จึงไม่มีการทบทวนตรวจสอบในรายละเอียด อีกทั้งผู้ถือหนังสือเป็นผู้ที่ทุกคนยอมรับ และน่าเชื่อถือ ทำให้ทางวัดเชื่อว่าเป็นคำสั่งทางราชการจริง แต่ประชาชนตลอดคลองบางซ่อนและใกล้เคียง ไม่ยินยอมจนถึงขั้นจะยิงทำร้ายผู้แทนที่ถือหนังสือจนต้องระงับและล่าถอยออกไป แต่ความพยายามที่ต้องการที่วัดยังไม่สิ้นสุดและชาวบ้านก็ไม่ยอมเช่นกัน (เรื่องนี้มีปัญหาซ่อนเงื่อนอำพราง)

ภายหลังได้มีการติดต่อประสานงานของคุณครูหวน สรรพานิช ในขณะนั้นเป็นครูใหญ่โรงเรียนวัดสร้อยทอง ทำให้ความจริงบางประการกระจ่างมากขึ้น อีกทั้ง ดร.เดือน บุนนาค ซึ่งเคยเป็นเพื่อนเรียนมาด้วยกันกับคุณครูหวน เป็นรัฐมนตรีสมัยนั้น ความพยายามที่จะเอาที่วัดสร้อยทองมาทำโกดังสินค้ายุติลง

วัดสร้อยทองเข้าสู่ยุคการศึกษาพระอภิธรรม

แม้จะพ้นจากการถูกยุบและยึดวัด แต่ความพยายามของคณะบุคคลที่ต้องการที่วัดยังอยู่ตลอด ทางวัดจึงร่วมกับชาวบ้านเร่งฟื้นฟูเป็นการด่วน ถึงจะมีอุปสรรคมาก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในขณะนั้นไม่ดี แต่ทุกคนได้เอาแรงกายเข้าช่วยปรับพื้นวัดตลอดกลางวันและกลางคืน โดยเฉพาะ ร.อ.ชื้น ไม้อ่อน เป็นผู้นำชาวคลองทุ่งมาช่วยพัฒนาวัด

สิ่งแรกที่ต้องสร้างคืออุโบสถและพระประธาน หลวงพ่อรวยเคยไปขอพระพุทธรูปปูนปั้นจากวัดไตรมิตรมาเป็นพระประธานทางวัดไตรมิตรได้เสนอยกพระพุทธรูปปูนปั้นองค์ใหญ่ให้ แต่หลวงพ่อรวยปฏิเสธ เพราะต้องสร้างอุโบสถหลังใหญ่ ซึ่งเป็นการเกินกำลัง ภายหลังพระพุทธรูปปูนปั้นองค์นั้นปูนที่พอกองค์พระได้กะเทาะออก กลายเป็นพระพุทธรูปทองคำมีชื่อเสียงโด่งดังประจำวัดไตรมิตรจนถึงปัจจุบันนี้

เมื่อไม่ได้พระพุทธรูปทองคำ แต่ได้สำนักเรียนพระอภิธรรมอันยิ่งใหญ่และสำนักวิปัสสนากรรมฐาน

ภายหลังสร้างอุโบสถหลังใหม่สำเร็จโดยพระประธานพระพุทธรูปปูนปั้น หันหน้าไปทางทิศตะวันออก สร้างอุโบสถบริเวณที่ตั้งเดิม

ต่อมา พ.ท.พระประชาฤทธิฤาชัย และคุณครูหวน สรรพานิช

กราบเรียนปรึกษาหลวงพ่อรวย ว่าควรจะนิมนต์พระอาจารย์ประเดิม โกมโล มาเปิดสอนวิปัสสนากรรมฐานที่วัดสร้อยทอง

หลวงพ่อรวย พิจารณาแล้วเห็นด้วย แม้จะมีเสียงท้วงติง เพราะสามารถทำให้วัดสร้อยทองพ้นจากการถูกรบกวนที่ จนถูกยุบวัดหรือขอยืมที่วัดโดยสิ้นเชิง เนื่องจากในขณะนั้นเจ้าคุณพระพิมลธรรม (อาจ อาสภเถระ) เป็นสังฆมนตรี ปรารถนาให้วัดทั่วประเทศมีการอบรมวิปัสสนากรรมฐานและสอนพระอภิธรรม

ลำดับเหตุการณ์ภายหลังสงคราม

พ.ศ. ๒๔๙๐ - แต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ คือ

๑. พ.ท.พระประชาฤทธิฤาชัย

๒. พ.ต.เจริญ สุภาพงษ์

๓. นายชื้น ดิสธรรม

๔. นายชิต คงวัฒนา

๕. นายหวน สรรพานิช

พ.ศ. ๒๔๙๖ - สร้างอุโบสถหลังใหม่

- เปิดสำนักวิปัสสนากรรมฐาน โดยมีพระพิมลธรรม (อาจ อาสภเถระ) เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ พ.อ.หลวงรณสิทธิชัย (เจือ

กาญจนินทุ) เป็นประธานฝ่ายฆราวาส หลวงพ่อรวย สุวณฺโณ เป็นเจ้าสำนัก พระอาจารย์ประเดิม โกมโล เป็นพระอาจารย์วิปัสสนา พ.ท.พระประชาฤทธิฤาชัย คุณครูหวน สรรพานิช และอุบาสิกาเล็ก รัตะรัตนะ เป็นผู้อุปถัมภ์

พ.ศ. ๒๔๘๗ - สร้างศาลาสุขบวร เพื่ออบรมวิปัสสนาภูมิ

พ.ศ. ๒๔๘๘ - หลวงพ่อรวย สุวณฺโณ เจ้าอาวาสวัดสร้อยทอง ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูชั้นเอกที่ **"พระครูภาวนานุกูล"**

- สร้างศาลาภาวนาติรามเถระ (สุข ปวโร)

พ.ศ. ๒๕๐๐ - เปิดสอนพระอภิธรรมอย่างเป็นระบบตามหลักสูตร มีพระภิกษุ-สามเณร-แม่ชี จากทั่วประเทศเดินทางมาเข้าอบรมวิปัสสนากรรมฐานและศึกษาพระอภิธรรมที่วัดสร้อยทองเป็นจำนวนมาก ทุกค่ำ-เช้าจะได้ยินพระภิกษุ-สามเณรท่องคัมภีร์ดังไปทั่ววัดสร้อยทอง

พ.ศ. ๒๕๐๑ - สร้างโรงเรียนอภิธรรม ๑ หลัง

พ.ศ. ๒๕๐๓ - เกิดเหตุการณ์ในวงการคณะสงฆ์ไทย พระพิมลธรรม (อาจ อาสภมหาเถระ) ถูกกล่าวหาว่าต้องอธิกรณ์ เริ่มมีผลกระทบต่อการศึกษาพระอภิธรรมทั่วประเทศ

พ.ศ. ๒๕๐๖ - รื้อหอระฆังที่รอดจากระเบิดแล้วสร้างฌาปนสถาน (เมรุเผาศพ) ขึ้นแทน

พ.ศ. ๒๕๐๗ - ก่อสร้างประตูวัดสร้อยทอง

- หลวงพ่อภาวนานุกูล เจ้าอาวาสมรณภาพ

พ.ศ. ๒๕๐๘ - สร้างโรงเรียน "**เบญจนิกาย**" อยู่ในความดูแลของพระอาจารย์มหาแสวง โชติปาโล

วัดสร้อยทองเข้าสู่ยุคการเปลี่ยนแปลง

พ.ศ. ๒๕๐๘ - หลวงพ่อพระครูปัญญาโสภิต (รวย) ได้รับเลือกเป็นเจ้าอาวาสวัดสร้อยทอง เดิมท่านอยู่วัดเขาถ้ำม้าร้อง อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ช่วงเวลานั้นท่านมารักษาตัวที่สำนักวิปัสสนาวัดสร้อยทอง

วัดสร้อยทองขณะนั้น อยู่ในการปกครองของวัดเวฬุวันธรรมาวาสเป็นเจ้าคณะตำบล และวัดเบญจมบพิตรเป็นเจ้าคณะอำเภอ มีพระมหาจำลอง เรวโต เป็นเลขานุการวัด

พ.ศ. ๒๕๐๙ - พ.ท. พระประชาฤทธิฤาชัย ถึงแก่กรรม

- สร้างวิหารหลวงพ่อเหลือทางด้านทิศเหนือ

ของวัด

พ.ศ. ๒๕๑๐ - เริ่มก่อสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ตามแผนการเดิม การศึกษาพระอภิธรรมภายในวัดสร้อยทอง เริ่มมีปัญหา ทางวัดเริ่มปฏิเสธที่จะรับพระภิกษุจากที่อื่นเข้ามาศึกษาพระอภิธรรม พระภิกษุที่จบแล้วและกำลังศึกษาพระอภิธรรมต่างทยอยย้ายออกไป โดยกลับภูมิลำเนาเดิมบ้าง ย้ายสถานศึกษาบ้าง เปิดสำนักเรียนใหม่บ้าง และในที่สุดไม่มีการสอนพระอภิธรรมที่วัดสร้อยทองในกาลต่อมา

พ.ศ. ๒๕๑๖ - พล.ต.เจริญ สุภาพงษ์ ถึงแก่กรรม

พ.ศ. ๒๕๑๘ - คุณครูหวน สรรพานิช ถึงแก่กรรม

พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๐ - หลวงพ่อพระครูปัญญาโสภิต เริ่มพิธีสังฆทานที่วัดสร้อยทอง

พ.ศ. ๒๕๒๑ - หลวงพ่อพระครูปัญญาโสภิต ลาออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาส หลวงพ่อแพ อาภาคโม รักษาการแทนแทนเจ้าอาวาสได้ไม่นาน จากนั้น พระราชกิตติเวที (ทองหล่อ สุวณฺณรํสี ป.ธ. ๘) เจ้าคณะเขตดุสิต รักษาการแทนเจ้าอาวาส

พ.ศ. ๒๕๒๕ - พระมหาจัด โกวิโท ป.ธ. ๖ ดำรง ตำแหน่ง

เจ้าอาวาส ท่านมาสู่วัดสร้อยทองเพื่อศึกษาพระอภิธรรมในปี ๒๕๐๗ (ต่อมาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์พระราชาคณะที่ "พระเทพปริยัตยาจารย์")

พ.ศ. ๒๕๒๖ - สร้างวิหารจัตุรมุขถวายหลวงพ่อเหลือ

พ.ศ. ๒๕๒๗ - แม่ชีจำลองลักษณ์ คงสาหร่าย ถึงแก่กรรม

ลำดับเจ้าอาวาสวัดสร้อยทอง

๑. พระอาจารย์กุย
๒. หลวงปู่คำ
๓. หลวงปู่เบี้ยว (พ.ศ. ๒๓๘๘-๒๔๗๒)
๔. พระมหาละเอียด ธมฺมปาโล (พ.ศ.๒๔๖๙-๒๔๗๒)
๕. พระครูภาวนานุกูล (รวย สุวณฺโณ) (พ.ศ. ๒๔๗๒-๒๕๐๗)
๖. พระครูปัญญาโสภิต (รวย จิตยโส) (พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๒๑)
๗. พระอาจารย์แพ อาภาคโม รักษาการ
๘. พระราชกิตติเวที (ทองหล่อ สุวณฺณรํสี ป.ธ. ๘) รักษาการ
๘. พระเทพปริยัตยาจารย์ (จัด โกวิโท ป.ธ. ๖) (พ.ศ. ๒๕๒๕-ปัจจุบัน)

ประวัติศาสนวัตถุที่รอดพ้นจากภัยลูกระเบิด

ศาสนวัตถุที่เหลือรอดมีเพียง ๓ คือ

๑) พระเจดีย์ ๑ องค์ ด้านคลองบางซ่อน

๒) หอระฆัง

๓) พระพุทธรูปนามว่า "**หลวงพ่อเหลือ**"

พระเจดีย์

พระเจดีย์องค์นี้ ตั้งอยู่ริมคลองบางซ่อน ด้านทิศใต้ของวัด เป็นพระเจดีย์องค์ใหญ่ ถูกสร้างขึ้นเมื่อครั้งมีการบูรณปฏิสังขรณ์ในปลายสมัยรัชกาลที่ ๕ พ.ศ. ๒๔๔๗ โดยทายิกาแพ ภรรยานายสุดได้สร้างขึ้นพร้อมกับเขื่อนหน้าวัด เป็นจำนวนเงิน ๔,๐๐๐ บาท (สี่พันบาทถ้วน)

พระเจดีย์องค์นี้ แม้จะรอดพ้นจากภัยลูกระเบิดภายหลังได้ถูกรื้อลงในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เพื่อสร้างวิหารจตุรมุขถวายแก่องค์หลวงพ่อเหลือ

หอระฆัง

หอระฆังหลังนี้ เป็นหอระฆังที่ใหญ่ คงทนแข็งแรงมีความสูงมาก รูปแบบของหอระฆังเป็นลักษณะการสร้างแบบก่ออิฐถือปูน หลังคาจตุรมุขทรงไทย สร้างขึ้นสมัยหลวงปู่เบี้ยวเป็นเจ้าอาวาส เดิมมีระฆังใบใหญ่

แขวนอยู่ ระฆังใบนี้เมื่อตีขึ้นแล้วจะมีเสียงกังวานไพเราะมาก แต่ก่อนเมื่อมีการทำวัตรสวดมนต์ จะมีการตีระฆังล้อรับกันระหว่างวัดสร้อยทองกับวัดละมุดและวัดบางโพ ต่อมาระฆังใบดังกล่าวได้ถูกขโมยเมื่อคราวสงคราม

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เพราะเหตุเข้าใจผิด หอระฆังแม้จะรอดพ้นจากระเบิด แต่ก็ถูกรื้อลงแล้วใช้สถานที่ดังกล่าวสร้างเมรุเผาศพแทน และในปัจจุบันเมรุเผาศพดังกล่าวได้ถูกรื้อเช่นกัน เพราะตั้งอยู่กลางวัด

ประวัติหลวงพ่อเหลือ
วัดสร้อยทอง กรุงเทพมหานคร

เป็นพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ มีการเททองหล่อในสมัยหลวงปู่เบี้ยวเป็นเจ้าอาวาส ในปี พ.ศ.๒๔๕๔ หล่อจากทองเหลืองที่เหลือจากการหล่อพระประธานพร้อมกับพระพุทธรูปปางป่าเลไลย์ จึงได้ชื่อว่า "หลวงพ่อเหลือ"

ภายในเกศขององค์หลวงพ่อเหลือแต่เดิมสามารถเปิดออกได้ มีการบรรจุพระธาตุของพระอรหันตสาวก ๕ พระองค์คือ

พระธาตุของพระสารีบุตรเถระ

พระธาตุของพระโมคคัลลานเถระ

พระธาตุของพระสิวลีเถระ

พระธาตุของพระองคุลิมาลเถระ

พระธาตุของพระภิกษุณีพิมพาเถรี

มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการหล่อหลวงพ่อเหลือ

เดิมพระประธานในอุโบสถหลังเดิมเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นหน้าอุโบสถทางแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อหลวงปู่เบี้ยวเป็นเจ้าอาวาส ได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๕

หลวงปู่เบี้ยวได้ชักชวนคนไทยและคนญวนรวมทั้งคหบดีในคลองบางซ่อนมาร่วมบูรณะ ได้มีการดำริที่จะเททองหล่อพระประธานขึ้นใหม่เป็นพระพุทธรูปโลหะพร้อมพระพุทธรูปปางป่าเลไลย์ไว้หน้าอุโบสถ โดยมีคุณยายแพ ภรรยาคุณตาสุค เป็นผู้นำในการเททองหล่อพระขึ้นที่วัดสร้อยทอง ในคราวนั้นมีประชาชนนำโลหะทอง, ทองเหลืองจำนวนมากมาร่วมกันหล่อพระประธานและพระพุทธรูปปางป่าเลไลย์ ภายหลังมีเศษทองเหลืองเหลือจำนวนมาก จึงนำมาหล่อพระพุทธรูปอีกองค์หนึ่งในคราวเดียวกัน ประชาชนทั่วไปเรียกว่า "หลวงพ่อเหลือ" แล้วประดิษฐานหลวงพ่อเหลือด้านทิศใต้ของวัด ริมคลองบางซ่อนอยู่ภายในวิหารหลังคามุงแฝกตรงกับพระพุทธรูปปางป่าเลไลย์ที่อยู่ด้านทิศเหนือหน้าอุโบสถเดิม

จะทราบได้อย่างไรว่ามีพระอรหันตสาวกธาตุบรรจุภายในหลวงพ่อเหลือ

หลวงปู่เบี้ยวได้บรรจุพระอรหันตสาวกธาตุ ๕ พระองค์พร้อมผงพระพุทธคุณ ในเกศของหลวงพ่อเหลือ ความนี้มาทราบภายหลังเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ วัดสร้อยทองถูกระเบิด สิ่งที่เหลืออยู่ คือ หอระฆัง เจดีย์ และองค์หลวงพ่อเหลือ

องค์หลวงพ่อเหลือได้รับผลกระทบเล็กน้อยบริเวณปลายคางด้านขวาและที่มือ ต่อมา ร.อ.เจริญ สุภาพงษ์ ซึ่งพักอาศัยอยู่ในคลองบางซ่อนที่บ้านตระกูลภรรยา ได้ขอให้นายทหารช่างมาตกแต่งองค์หลวงพ่อเหลือ เมื่อมีการปัดฝุ่นองค์หลวงพ่อเหลือ พบว่าส่วนเกศของหลวงพ่อเหลือเปิดออกได้ จึงเปิดดูพบผงทรายจึงได้ปิดไว้ตามเดิม คุณลุงแม้น สรรพานิช ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์เปิดดูใหม่ภายหลัง และคุ้ยผงทรายเหล่านั้น พบพระธาตุ ๕ พระองค์ จึงนำไปให้หลวงพ่อรวยเจ้าอาวาส

คุณตาสวัสดิ์ แม้นชื้น ผู้ใหญ่บ้านแห่งคลองบางเขน ได้พบเห็นพระธาตุนั้นด้วย ท่านมีความรู้เรื่องพระธาตุ ได้บอกลักษณะพระธาตุนั้นทั้ง ๕ พระองค์ว่าเป็นพระอรหันตสาวกธาตุคือ พระอรหันต์สารีบุตรเถระ พระอรหันต์โมคคัลลานเถระ พระอรหันต์สิวลีเถระ พระอรหันต์องคุลิมาลเถระ และพระอรหันต์พิมพาเถรี

ต่อมาหลวงพ่อรวย ได้บรรจุพระอรหันตธาตุทั้งหมดไว้ที่เดิมคือภายในเกศของหลวงพ่อเหลือ โดยใส่ถ้วยผอบซึ่งมารดาของคุณตาเสงี่ยม ครุฑนาค ได้ถวายให้หลวงพ่อรวยไว้

หลวงพ่อรวยเคยเล่าให้คุณลุงแม้นฟังว่า ท่านเคยเห็นดวงไฟวิ่งไปมาระหว่างองค์หลวงพ่อเหลือกับพระพุทธรูปปางป่าเลไลย์ ซึ่งประดิษฐานไว้หน้าอุโบสถ (ปรากฏการณ์ลักษณะนี้ตามความเชื่อของคนลาวเรียกว่า พระธาตุเสด็จเป็นสื่อกันและกัน)

หลวงพ่อเหลือปรากฏความศักดิ์สิทธิ์

หลวงพ่อเหลือ เป็นพระพุทธรูปองค์เดียวในวัดสร้อยทอง ที่รอดพ้นจากภัยระเบิดที่ตกมาใส่บริเวณวัดสร้อยทอง และไม่สามารถทราบได้ว่า เพราะเหตุใด เครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรจึงทิ้งระเบิดทำลายสะพานพระรามหกผิดพลาด จนทำให้ลูกระเบิด ๑๔ ลูก ตกมาถล่มใส่วัดสร้อยทองได้รับความเสียหายอย่างหนัก ที่ทราบว่าเป็นลูกระเบิด ๑๔ ลูก เพราะมีการนับหลุมระเบิดที่ปรากฏในบริเวณวัดภายหลังการทิ้งระเบิดสิ้นสุด

อานุภาพของลูกระเบิดนั้น ทำให้คนที่อยู่สุดคลองบางซ่อนที่หลบภัยอยู่ในท้องร่องสวนเล่าถึงความสั่นสะเทือนของผิวน้ำในท้องร่องสวนที่

ปรากฏอยู่ตรงหน้าทั้ง ๆ ที่ห่างไกลจากวัดสร้อยทองถึง ๓ กิโลเมตร

การรอดพ้นจากภัยของระเบิดที่ทิ้งลงมาแบบปูพรม ทำให้นามของหลวงพ่อเหลือ เป็นที่กล่าวถึงและมีประชาชนศรัทธาเลื่อมใสในความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งขึ้น

พ.ต.เจริญ สุภาพงษ์ ท่านเป็นเขยของคลองบางซ่อน ปกติการเดินทางไปมาของ พ.ต.เจริญ ต้องใช้เส้นทางคลองบางซ่อนโดยทางเรือผ่านที่ประดิษฐานหลวงพ่อเหลือทุกวัน คราวหนึ่ง ท่านนั่งเรือผ่านองค์หลวงพ่อเหลือได้ตั้งจิตอธิษฐาน "ขอให้สมปรารถนาในเรื่องยศศักดิ์ ให้คำสัตย์ว่าจะเลิกดื่มสุรา ปวารณาตัวทำนุบำรุงวัดสร้อยทอง ขอคำอธิษฐานต่อองค์หลวงพ่อเหลือจงปรากฏเป็นจริงด้วย"

นับแต่นั้นเป็นต้นมา พ.ต.เจริญ สุภาพงษ์ เข้ามาช่วยบูรณะวัดสร้อยทอง เจริญในยศเจริญในตำแหน่งหน้าที่ ต่อมา พล.ต.เจริญ สุภาพงษ์ และ พล.ท.ปรุง รังษิยานนท์ ร่วมกันก่อสร้างวิหารหลังใหม่ถวายแด่องค์หลวงพ่อเหลือ วิหารดังกล่าวอยู่ด้านทิศเหนือของวัด

ก่อนนั้น หลวงพ่อพระครูภาวนานุกูล (รวย สุวณฺโณ) ได้สร้างวิหารขึ้นหน้าพระเจดีย์ริมคลองบางซ่อน เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อเหลือครั้นในปี พ.ศ.๒๕๒๖ พระอาจารย์มหาจัด โกวิโท เป็นเจ้าอาวาส ได้

สร้างวิหารจัตุรมุขถวายองค์หลวงพ่อเหลือบริเวณเจดีย์ที่รื้อลงมา

ต่อมาพระอาจารย์มหาจัด โกวิโท ได้เจริญในสมณศักดิ์เป็น **"พระครูศรีสุธรรมาภรณ์"** เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ **"พระโสภณปริยัติวิธาน"** เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ **"พระราชปริยัติวิธาน"** และเป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ **"พระเทพปริยัตยาจารย์"**

วิหารหลวงพ่อเหลือ ย่อมเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของสาธารณชน เป็นที่พึ่งทางใจของชนทั้งหลาย เพราะอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย และพระอรหันตสาวกธาตุ ๕ พระองค์ พร้อมด้วยเทพยดาที่รักษาพระธาตุ และเทพยดาที่รักษาวัดสร้อยทอง ทำให้องค์หลวงพ่อเหลือรอดพ้นจากภัยลูกระเบิดภัยจากการถูกยุบวัดรวมทั้งวิกฤตต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในวัดสร้อยทองที่ผ่านมา ย่อมเป็นเครื่องระลึกถึงความศักดิ์สิทธิ์ในบุญบารมีรัศมีกำลังฤทธิ์นั้น

ขอเราทั้งหลายที่ยังต้องเวียนว่ายในวัฏสงสาร พึงปฏิบัติบูชาเสริมส่งตนเองยึดทาน ศีล ภาวนา เป็นแนวทางชีวิตเพื่อความสุขแห่งตนและสาธารณชนทั้งหลายเทอญ.

ประวัติอดีตเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ที่ชาวบ้านนับถือ

พระอาจารย์กุย วัดสร้อยทอง

คนเก่าแก่อายุร้อยกว่าปี ถือกำเนิดในคลองบางซ่อน ได้ทราบชื่อว่า วัดสร้อยทอง มีพระอาจารย์กุย แต่ไม่เคยเห็นตัว ได้รับฟังรับทราบมาจากบิดา มารดา ของตนอีกชั้นหนึ่ง โดยมีพิมพ์พระเครื่องเป็นมรดกให้คนรุ่นหลังได้รู้จักนามของท่านกับวัดสร้อยทอง และเป็นปริศนาในวงการพระเครื่องถกเถียงกันพอสมควร

พระอาจารย์กุย ท่านเป็นเจ้าของพระเครื่องสมเด็จอรหัง มีอักขระขอมจารึกด้วยเหล็กจารว่า "**อรหัง**"

ครอบครัวที่มีบรรพชนกำเนิดเกิดในคลองบางซ่อนจะมีพระเครื่องสมเด็จอรหังถือครอบครองมาถึงลูกหลานแล้วสั่งบอกต่อกันมาว่า "พระเครื่องนี้ เป็นของพระอาจารย์กุย วัดสร้อยทอง"

แต่เดิมคนไทยโบราณ ไม่นิยมนำพระพุทธรูปและพระอื่นๆ ไว้ที่บ้าน ด้วยเห็นว่าไม่เหมาะสมและสถานที่ไม่อำนวย ดังนั้น บุคคลที่มีไว้จึงเป็นคนที่ค่อนข้างใกล้ชิดกับวัดมากเป็นพิเศษ

สันนิษฐานว่า พระอาจารย์กุย เป็นพระภิกษุสงฆ์ที่คุ้นเคยรู้จักกับพระอาจารย์สุก วัดท่าหอย อยุธยา (ต่อมาย้ายมาอยู่วัดพลับ คลอง

บางกอกใหญ่) มาก่อน

วงการพระเครื่องเชื่อว่า ก่อนพระสมเด็จพิมพ์วัดระฆัง ประมาณ ๔๐ - ๕๐ ปี มีพระสมเด็จกรุวัดสร้อยทองและกรุวัดมหาธาตุมาก่อนแล้ว เรียกว่า "สมเด็จอรหัง" แต่ไม่เป็นที่นิยม

พระเครื่องมีมานานแล้ว แต่เป็นไปเพื่อสร้างถวายเป็นพุทธบูชา สืบพระศาสนาและสืบอายุตนเองแล้วบรรจุในพระสถูปเจดีย์เป็น "อุทเทสิกเจดีย์" มาในสมัยรัชกาลที่ ๔ มีการนิยมพระเครื่องมาติดตัว

แหล่งที่มาของข้อมูล

จากหนังสือ

จุลสารประทีปทอง (คุณตาชื้น ดิสธรรม เขียน)

หนังสืองานศพพระครูภาวนานุกูล ๒๕๐๘

หนังสืองานศพ พ.ท.พระประชาฤทธิฤาชัย ๒๕๑๑

จดหมายเหตุกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี

เกร็ดประวัติสมเด็จพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) โดยเสทื้อน ศุภโสภณ

ทำเนียบคณะสงฆ์ปี ๒๔๖๖ กรมธรรมการ พิมพ์

เอกสารวัดสร้อยทอง ปี ๒๔๘๙

จากพยานบุคคล

พระครูสมุห์ชลอ วัดพลับพลาชัย นนทบุรี

อุบาสิกาเล็ก รัตะรัตนะ	คุณตาฉัตร เสือประดิษฐ์
คุณตามูล นาคสุวรรณ	คุณตาเขียน ครุฑนาค
คุณยายพยุง พรหมโชติ	คุณลุงแม้น สรรพานิช
เรือเอกฉลวย รัตนเสถียร	คุณอาเจริญ วัชรสิงห์
คุณอาประทิน วัชรสิงห์	คุณน้าขวัญเรือน ครุฑนาค

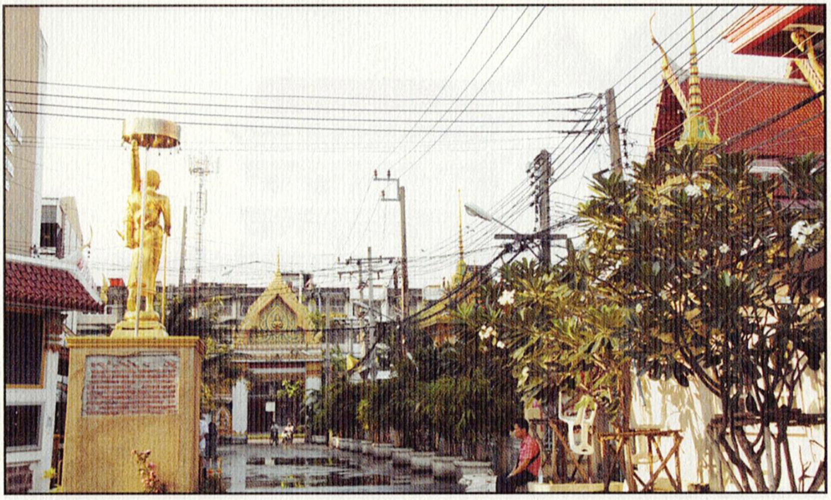
ภาพถ่ายวัดสร้อยทอง
การพัฒนาวัดตั้งแต่อดีต-ถึงปัจจุบัน

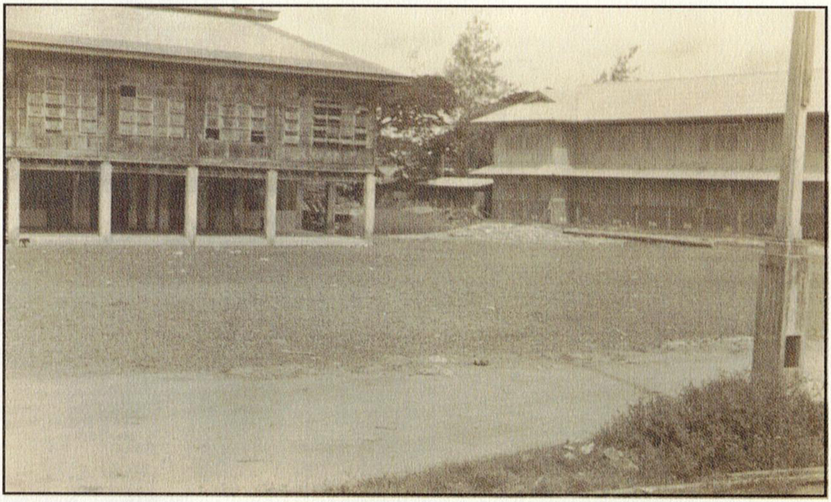

เมรุ-ศาลาการเปรียญ (ศาลา ๗๒ พรรษา) อยู่ด้านตะวันตกเมรุหลังเก่า

ลานหน้าวัดสร้อยทอง มองเห็นซุ้มประตูทางเข้าวัด

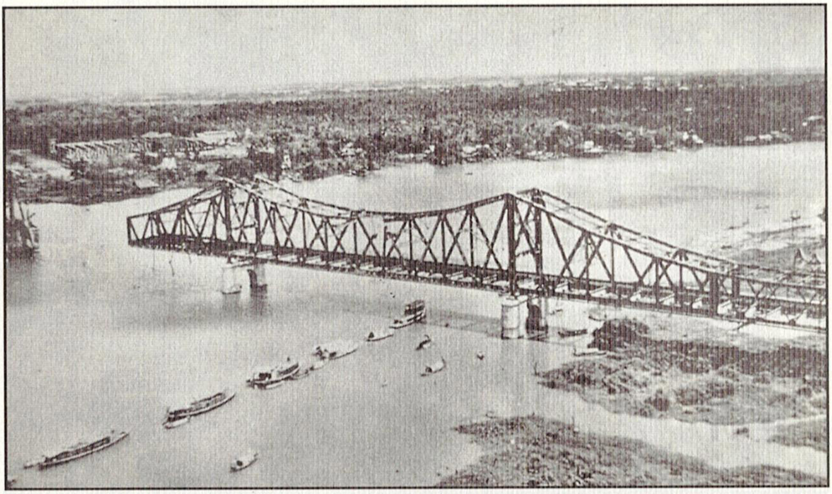

ลานวัดมองเห็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมอยู่ด้านหน้า

ริมคลองบางซ่อน หลังวิหารหลวงพ่อเหลือ

ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา มองเห็นสะพานพระราม ๖

วัตถุมงคล
สร้างขึ้นเนื่องในงานสมโภช ๑๐๐ ปี หลวงพ่อเหลือ

พระบูชาหลวงพ่อเหลือ

พระกริ่งหลวงพ่อเหลือ

เนื้อเงิน, เนื้อนวโลหะ,เนื้อทองทิพย์

สมเด็จหลวงพ่อเหลือ

เนื้อเงิน,เนื้อนวโลหะ, เนื้อทองทิพย์, เนื้อทองแดง

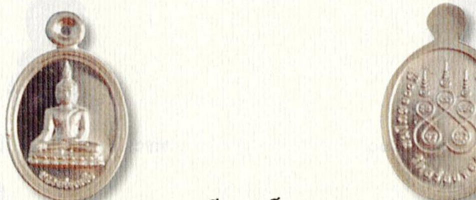
เหรียญรูปไข่

เนื้อเงิน, เนื้อนวโลหะ, เนื้อทองทิพย์, เนื้อทองแดง

เหรียญหยดน้ำ

เนื้อเงิน, เนื้อทองทิพย์, เนื้อทองแดง

เหรียญเม็ดแตง

เนื้อเงิน, เนื้อทองทิพย์, เนื้อทองแดง

เหรียญบาตรน้ำมนต์

เนื้อเงิน, เนื้อนวโลหะ, เนื้อทองทิพย์, เนื้ออัลปาก้า, เนื้อทองแดง

วัตถุมงคลหลวงพ่อเหลือรุ่นต่างๆ

รูปหล่อรุ่นแรก

รูปหล่อรุ่นสอง

กริ่งรูปหล่อ พ.ศ. ๒๕๒๘

พระกริ่งสร้างเจดีย์เนื้อนวะ

เหรียญรุ่นแรก

เหรียญรุ่นสอง

เหรียญเสาร์ห้า

เหรียญเสาร์ห้า

เหรียญเสมาลงยา
สร้างเจดีย์

พระกริ่งสร้างเจดีย์เนื้อเงิน

คาถาบูชาหลวงพ่อเหลือ

(นะโม ๓ จบ)

นะโมพุทธายะ

นะ เหลือดี

โม เหลือยิ่ง

พุท เหลือใช้

ธา เหลือล้น

ยะ เหลือรวย

ประวัติวัดสร้อยทองและประวัติหลวงพ่อเหลือ